

Basisgroep Sociale Zekerheid

<http://www.cda.nl/Basisgroep-Sociale-Zekerheid>

Secretariaat: lesleyhiltens@gmail.com/06-38016810

Basisgroep Sociale Zekerheid

Basisgroep Sociale Zekerheid

OPEN FORUM *Nieuwsbrief 17* 21 januari 2015

redactie: Jan Litjens, Dick Aanen, Chris Wessels

redactieadres: johanneslitjens@gmail.com (06-40583749)

Basisgroep Sociale Zekerheid

Basisgroep Sociale Zekerheid

Inhoud OF-Nieuwsbrief van december januari 2015

Arm Armer – Rijk rijker. Kansrijk-Kansarm	Opinie	01
De homo economicus is geen vakman	Opinie	03
Willen wij sociale zekerheid	Opinie	03
Commentaar	Opinie	04
CDA: schild der rijken?	Opinie	05
"Armoede in 2013 wederom gestegen, maar naar verwachting is piek bereikt"	Info	09
Het Aanjaagteam Langer Zelfstandig Wonen	Info	10
Ver van Huis	Info/Opinie	11

Arm armer - rijk rijker. Kansrijk – kansarm

door: Arend Jansen, voorzitter van de CDA Basisgroep Sociale Zekerheid
arend_jansen@hetnet.nl

Bonussen en topsalarissen blijken voor het CDA een hete aardappel, die ze liever niet in de mond nemen. Op twee fronten heeft mijn partij er toe bijgedragen dat niet ingegrepen werd. Waarom vraag ik me dan af.

Het *Sociaal Cultureel Planbureau* heeft een rapport uitgebracht: *Sociaal en Cultureel Rapport 2014*. Zes groepen zijn er ingedeeld. Met vier groepen gaat het goed, zeg maar de mensen die het goed voor elkaar hebben. Ze zijn gezegend met een goed stel hersens, die ze 'om niet gekregen hebben'. Opgegroeid in een milieu waar men stimuleerde en waar structuur was, denk ik dan maar. Met twee groepen gaat het niet goed, genaamd 'onzeker werkenden' en 'precariaat' (dat is een samenvoeging van proletariaat en precair).

De vier groepen die het prima voor elkaar hebben geven het leven een 8,1. De twee andere groepen een 6,1. De twee groepen die het minder hebben en een 6,1 geven zijn bij elkaar 30% van onze samenleving, 1/3 dus, dat vind ik veel. Zelf denk ik vaak dat het meer is dan 30% want aan de onderkant van de middengroepen zullen er ook mensen zijn, die het niet meer voor de wind gaat. Hun inkomen stijgt niet meer en de kosten daarentegen wel.

Mijn partij helpt actief mee om topbonussen van al meer dan goed verdienende mensen (en wat doen zij er eigenlijk voor?) niet aan te pakken. Ook is zij tegen

de aanpak van de hoge lonen in de semipublieke sector. Toch zijn het juist deze mensen, zoals uit alle onderzoeken blijkt, die steeds rijker en rijker worden. Vaak over de hoofden heen van dat deel van de bevolking dat het cijfer 6,1 geeft. Ik vraag me af waarom men daar niet aan meewerkt. Juist bij de gewone middengroepen en de lage inkomens, vaak hard werkende mensen, neemt de ergernis en het verzet daarentegen hand over hand toe. De vraag is wel wat mijn partij de laatste jaren doet voor die dertig procent, die het leven een 6,1 geeft. De duimschroeven zijn ook door toedoen van mijn eigen partij nogal fors aangedraaid. Voornamelijk door alle over elkaar heen vallende maatregelen. Heeft de partij te veel mensen in de top die behoren tot de groepen 'gevestigde bovenlaag' en 'jonge kansrijken', zoals het *SCP* die noemt? En die dan van mijn partij dé partij maken voor de top van de bevolking die het goed gaat, de top van de middengroepen daar bij gerekend. Zouden zij nog wel eens kijken naar het *Program van Uitgangspunten* van onze partij?

Ik kan hier wel vermelden dat ook *CDA*-leden en *CDA*-kiezers niets snappen van de houding van de partij over topbonussen en topsalarissen in de publieke sector. Het navrante is, dat juist in de twee sectoren van 'onzeker werkenden' en 'precariaat', veel mensen zitten die geen vertrouwen meer hebben in alles wat regels maakt, al of niet gecontroleerd door de *Tweede Kamer*. Zij krijgen zodanige huurverhogingen en prijsstijgingen voor de kiezen dat we nog blij mogen wezen dat ze het leven een 6,1 geven. Het ergste en bedreigend is, dat deze mensen onverschillig worden en de neiging hebben zich alleen op zichzelf te richten en steeds vaker denken dat bestuurders corrupt zijn, zakkenvullers. En ze denken maar al te vaak: 'Mij wordt niets gevraagd. En zijn ze nou helemaal betoeterd, als zij graaien ga ik het ook doen, maar dan op mijn manier'. Vaak komt deze houding voort uit onmacht en woede.

Bij bijeenkomsten rond de kerstdagen en nieuwjaar zien we elkaar in de familie nog wel eens: zes kinderen en nageslacht, broer en zus en andere verwanten. Op een gegeven moment kwam het bij zo'n samenzijn op de actie van *serious request*. Tot mijn grote schrik en verbazing bleken ook in mijn omgeving mensen te zitten die vonden dat er maar eens een eind moest komen aan de acties die altijd maar voor het buitenland zijn. Op mijn vraag of ze wel wisten waar ze geld voor inzamelden: voor ontvoerde en verkrachte meisjes en vrouwen? Of ze wel doorhadden wat het betekent om als meisje van tien, twaalf jaar in handen te vallen van geestelijk gestoorde brute verkrachters? Dat je als meisje voor vijf tot tien euro verkocht wordt en als oudere vrouw voor 15 tot 20 euro alsof je ermee op de veemarkt staat? Ja, dat wisten ze wel maar toch..... Ook in mijn omgeving hebben we mensen met een Wajong uitkering. Er zijn er die door het uitzendbureau de ene dag daar worden neergezet, de andere twee dagen ergens anders en dan te horen krijgen dat er twee dagen geen werk is en vervolgens gevraagd wordt of ze ook 10 tot 12 uur per dag kunnen werken. Kijk, dan heb je alle groepen uit het onderzoek van het *SCP* in je eigen huiskamer zitten. Mijn mening is dat er in mijn partij te veel mensen het beleid bepalen van het cijfer 8,1 en te weinig uit de groep 6,1. Terwijl we ons laten inspireren door een boodschap die ons zowel in het *Oude* als in het *Nieuwe Testament* oproept juist daar te gaan waar de strijd om het bestaan een gevecht van iedere dag is.

De homo economicus is geen vakman

door: Louis Flapper
l.flapper@planet.nl

De economische theorieën gaan uit van de *homo economicus*. Dat is iemand die op de markt de hoogst mogelijke prijs wil halen voor zijn waar. In die visie is ook de arbeider een handelaar die zijn arbeid voor de hoogste prijs verkoopt. De *homo economicus* is dus eigenlijk een handelaar. Zijn hoogste waarde is: Wat krijg ik er voor?

Vakmanschap gaat van iets anders uit. De *vakman* streeft ernaar een goed product te maken waar een ander wat aan heeft, dat nuttig is. Of het nu om het bakken van brood of het maken van software, gaat maakt op zich niet uit als het maar goed en nuttig is. Je verwacht als vakman wel dat daarvoor waardering komt en een inkomen waar je op een goede manier van kunt leven.

Voor een *werkloze of arbeidsongeschikte* is het lastig om zelfrespect te ontlenen aan de invalshoek van de *homo economicus*. Je arbeid blijkt onverkoopbaar op de markt.

Bij vakmanschap gaat het er primair om je werk goed te doen. Dat geldt voor werkzaamheden als het oppassen op de (klein)kinderen, het timmeren van een bed, het deelnemen aan een vergadering en dergelijke. Dus ook voor vrijwilligerswerk. Bekijk je het vanuit de invalshoek van vakmanschap dan is de blik naar de ander. Het gaat primair om de inzet zinvol te zijn voor anderen en bij te dragen aan de gemeenschap. Maar het probleem dat blijft is een inkomen waar je als burger van deze samenleving waardig van kunt leven.

Willen we sociale zekerheid?

door: Louis Flapper
l.flapper@planet.nl

Laatst kwam ik een onderzoek tegen over verwachtingen en wensen van mensen in Nederland. Sociale zekerheid was ook een onderwerp. Wat bleek? De ondervraagden hechten aan sociale zekerheid en hun wens is dat het in ieder geval niet minder wordt. Maar op de vraag hoe zij de toekomst zien werd geantwoord dat de sociale zekerheid in de toekomst slechter gaat worden.

Des te langer ik er over nadenk des te vreemder vind ik het. Wanneer wij als Nederlanders willen dat de sociale zekerheid op haar huidige niveau gehandhaafd wordt, dan is het vreemd dat we tegelijkertijd denken dat we er niet voor gaan zorgen dat de sociale zekerheid gehandhaafd wordt.

Vergelijk dat eens met een individu die zegt: 'Ik wil *DIT* echt, maar ik ga er niet mijn best voor doen'. Dan doet hij niet wat hij wil. Voor zo iemand wordt het dan hoog tijd om eens een afspraak met een psychotherapeut te maken. Het is wel lastig voor een heel volk om bij een psychotherapeut op de divan te gaan zitten. Maar het wordt wel tijd om gezamenlijk eens goed bij ons zelf te rade te gaan. Willen we goede sociale zekerheid? Wat blokkeert ons dan om het ook na te streven? Zijn we bang voor de globalisering en blijven we als een konijn angstig zitten in licht van een koplamp? De vraag moet zijn: Hoe kunnen we ondanks de globalisering toch realiseren wat we belangrijk vinden? Dat is de uitdaging. Het zal niet makkelijk zijn, maar dat betekent niet dat het niet kan.

Commentaar

door: Arend Jansen, voorzitter van de CDA Basisgroep Sociale Zekerheid
arend_jansen@hetnet.nl

Het CDA is altijd goed geweest in rapporten schrijven. Rapporten die soms feilloos aangeven wat er aan de hand is in de maatschappij en hoe het CDA daar mee om moet gaan. Ik heb stapels rapporten in huis liggen die over sociale zekerheid, armoede, economie, de mens gaan. Die rapporten, die me als ik de tekst lees, nog steeds aanspreken, zoals *Gericht en rechtvaardig; De moeite waard* en *Heffen naar draagkracht*. Maar wat is er mee gebeurd in de praktijk? De *Basisgroep* heeft een keer een resolutie gemaakt naar aanleiding van een van die rapporten en die is met een overweldigende meerderheid door de toenmalige *Partijraad* aangenomen. De toenmalige *Tweede Kamerfractie* zei meteen dat zowel het rapport als de resolutie onuitvoerbaar zijn. Tja, *Tweede Kamerfracties* en ook veel *fracties op lager niveau* vergeten dat ze er door de leden en kiezers zijn neergezet om voor het hele volk van arme tot rijk - met nadruk op het eerste - een dienende functie te hebben. Ze denken vaak dat zij de wijsheid in pacht hebben. Daar zijn ook meerdere rapporten over geschreven. Nu is er weer een rapport uitgekomen onder leiding van *Leonard Geluk Waarden* genaamd, over omgangsvormen en eigen verantwoordelijkheid. Vooropgesteld, onze partij was een van de warmste voorstanders van marktwerking op allerlei beleidsterreinen en vond dat de mensen meer verantwoordelijkheid moesten nemen voor zichzelf, hun eigen hachje zeg maar. En nu neemt ook dit rapport het standpunt in dat er een grote kloof bestaat tussen hoogopgeleiden en laagopgeleiden. En dat geldt ook voor andere conclusies onder andere dat burgers meer invloed moeten hebben op de maatschappelijke organisaties en dat de marktwerking is doorgeslagen. Je kunt je wel afvragen waarom de partij toch altijd een commissie nodig heeft om dat te concluderen. De lezers van deze *Open Forum Nieuwsbrief* weten wel beter. Er staan regelmatig artikelen in die tot dezelfde conclusies komen. Dat komt doordat wij in de *Basisgroep* van onderop analyseren, omdat we daar leven en weten wat dat betekent. Dus denk ik dat het CDA vanuit dat rapport pleit voor meer zeggenschap voor de huurders bij de bouwcorporaties en voor klanten bij zorgorganisaties. En ook zorgt dat WMO-raden en Cliëntenraden ook werkelijk bevolkt worden door cliënten. Ook pleit het rapport voor meer inzet van de burgers op allerlei terreinen, met name mensen met AOW, WW en een bijstandsuitkering.

Ik weet echter niet of de samenstellers van het rapport gekeken hebben naar een rapport van het *TNS-NIPO*, dat gaat over de participatiemaatschappij en hoe burgers daar naar kijken. Daaruit blijkt dat hoe armer je bent, hoe actiever men is en meer bereid is om elkaar te helpen. Het minst bereid om elkaar te helpen blijken de welgestelden. Ze hebben geld zat en die kopen hulp die ze nodig hebben gewoon in. Ook voor vader, moeder en kind, wanneer zij zelf daartoe niet in staat zijn. Ze zijn individualistischer. Het rare is wel volgens het rapport dat juist deze categorie de grootste voorstander is van de participatiesamenleving. Het zou best kunnen dat ze door hun rijkdom niet precies weten wat dat is: participatiemaatschappij. De meeste mensen in dit land zijn volgens het rapport wel bereid om iets voor een ander te doen, als het maar niet te structureel is en niet een te zware belasting te weeg brengt. En, als ze genoeg geld hebben, willen ze absoluut niet afhankelijk worden van vrijwilligers, want die kun je moeilijker corrigeren.

Gelukkig pleit het *CDA*-rapport niet voor een verplichting om je in te zetten voor deze maatschappij. Maar mijn ervaring is dat er al genoeg mensen zijn die zich inzetten voor deze maatschappij, voor de kerk, de sportvereniging en noem maar op. Feit is dat uit meerdere rapporten blijkt dat kerkelijke mensen het meest bereid zijn tot hulp aan anderen. Maar ook blijkt uit het *TNS-NIPO* rapport dat de mensen met lage inkomens en uit de onderste middengroepen het meest bereid zijn tot hulp, terwijl men juist bij hen daar meer druk op wil zetten. Wederom blijkt dat de onderkant en de lage middenklasse onmisbaar zijn voor de maatschappij wat betreft hulp aan de medemens en vrijwilligerswerk. Hopelijk gaat het *CDA-rapport* niet de gang die vele van zijn voorgangers ook hebben afgelegd, namelijk het is leuk, aardig, goed, maar nu even niet; er zijn andere dingen aan de orde.

Tot slot nog dit

Wie het rapport van het *Sociaal Cultuurplanbureau* en dat van *TNS-NIPO* bij elkaar legt komt tot een rare gewaarwording. Blijkbaar is het sociale gevoel en het omzien naar elkaar aan de onderkant beter ontwikkeld dan bij de groepen die het goed gaat. Alle drie de rapporten, van het *TNS-NIPO*, *SCP* en *CDA* concluderen ook dat de kloof tussen rijk en arm groter wordt, evenals de kloof tussen hoogopgeleiden en laagopgeleiden. En dat de lasten worden neergelegd aan de onderkant en dat de lusten steeds meer gaan naar de bovenkant. En dan moet mijn partij nog maar eens goed nadenken over wat zij doet met topsalarissen en met exorbitante bonussen. Daar waar de onderkant al jaren kampt met een gelijkblijvend inkomen en prijsstijgingen, lijken de vermogens en de salarissen aan de top in een flink tempo te blijven doorgroeien. De naam *Piketty* is overbodig om in dit verband te vermelden.

Ik hoop dat de volksvertegenwoordigers die door ons zijn neergezet in de toekomst meer naar de onderkant dan naar de bovenkant kijken.

CDA: schild voor de rijken?

door: Gerrit de Jong

De auteur is lid van de redactie van Christen Democratische Verkenningen, voormalig lid van de Algemene Rekenkamer, en voormalig Tweede Kamerlid van het CDA.

Was in de jaren zeventig de ethiek duidelijk aanwezig, nu ontbreekt die grotendeels in het debat over de inkomens- en vermogensverdeling. Door de explosie van topinkomens wordt het sociale weefsel van de samenleving aangetast. Dat moet het CDA zich aantrekken. Het ligt voor de hand om voor arbeidsloze inkomens het belastinginstrument in te zetten.

De inkomens- en vermogensverdeling staat weer hoog op de agenda. Dat komt door het werk van *Piketty* en een studie van de *WRR* die als een soort Nederlandse appendix bij het boek van *Piketty* kan worden gelezen. Waarom die belangstelling er nu pas is en niet al eerder bij het verschijnen van boeken van *Stiglitz*, *Lansley* of *Wilkinson* is mij een raadsel; het zal wel een kwestie van marketing zijn.

De boodschap uit al deze studies is eigenlijk dezelfde: de inkomensongelijkheid in de ontwikkelde economieën neemt de afgelopen dertig jaar weer toe en dat is slecht. *Piketty* voegt er inzicht aan toe over de verdeling van vermogens en daar is het van hetzelfde laken een pak: de ongelijkheid neemt toe. Vooral in de Verenigde Staten en iets minder in het Verenigd Koninkrijk is de ongelijkheid

onvoorstelbaar toegenomen. *Piketty* voegt als beleidsaanbeveling toe dat een vermogensbelasting van 1% per jaar over een vermogen tussen de 1 en 5 miljoen euro en van 2% over vermogens boven 5 miljoen euro te rechtvaardigen zou zijn.

Verschillende economen, ook van christendemocratische huize, waren er als de kippen bij om de angel uit het debat te trekken. Het debat hoorde aan ons land voorbij te gaan, want hier was de ongelijkheid merkwaardig stabiel en was er dus geen aanleiding om het belastinginstrument in te zetten om de verdeling wat rechtvaardiger te maken. Het kabinet, om een reactie gevraagd, zette nog eens de statistiek uiteen, constateerde hier en daar wel wat toegenomen ongelijkheden, maar over het geheel genomen was er niet zoveel aan de hand. Het kabinet zou aandacht aan de ongelijkheid en nog vele andere zaken blijven schenken. Het volk kon weer rustig gaan slapen.

Toch blijft er wat knagen. Want zelfs de 'gewone man' ziet dat de afgelopen dertig jaar aan de top een ware explosie van inkomens heeft plaatsgevonden. De bazen van bedrijven die op de beurs in de AEX zijn opgenomen, tellen hun jaarinkomens uit in miljoenen euro's. En dat in de inkomensverdeling volgens *Quote* de nouveau riche inmiddels de ranglijst aanvoert krijgt de nodige aandacht in de populaire media. De top telt zijn vermogens niet in miljoenen, maar in miljarden. Ook al laat de ginicoëfficiënt voor de ongelijkheid het allemaal niet zien, er is wel degelijk wat aan de hand.

.....

In de jaren zeventig van de vorige eeuw woedde er eveneens een discussie over de gewenste inkomensverdeling. *Tinbergen* en *Pen* publiceerden beiden een boek onder de titel *Income distribution*. Zelfs vanuit de hoek van de ethiek werd aan het debat bijgedragen. *Minister Boersma*, sterk leunend op het werk van *Tinbergen*, schreef een *Interimnota Inkomensbeleid*. Er verscheen daarna nog enkele jaren op Prinsjesdag een statistische bijlage over het inkomensbeleid, en vervolgens bloedde de zaak dood. *Tinbergen* formuleerde in het begin van de jaren vijftig als lid van de Sociaal- Economische Raad de bekende vijf doelstellingen van het sociaal economisch beleid. Daaronder viel ook de doelstelling van een evenwichtige inkomensverdeling. Meestal verschuilen economen zich als ze wat te berde moeten brengen over wat een evenwichtige verdeling is. Dat is een zaak van de politiek, zegt men. Zo niet *Tinbergen*. Hij ontwikkelde een maatstaf voor de gewenste inkomensverdeling op basis van de economische theorie van de marginale productiviteit. Een verdeling tussen de laagste en de hoogste inkomens in de publieke sector van 1:5 leek een evenwichtige verdeling. Daar is kennelijk nog niet veel in veranderd. Het zittende kabinet wil het inkomen verdiend in de publieke sector maximeren op het salaris van de minister-president. Dat is ruwweg 6 keer hoger dan het laagste inkomen. Buiten de publieke sector is het echter één grote bonanza. Een evenwichtige verdeling met als maximuminkomen 5 keer het minimuminkomen is daar helemaal uit het zicht verdwenen. *FNV Bondgenoten* stelt nu voor als maximum 20 keer het laagste salaris te hanteren. Dat komt neer op een jaarinkomen van 500.000 euro. De werkelijkheid is echter totaal anders. De *baas van Shell* verdient bijvoorbeeld 400 keer het minimum en die van *Unilever* ruim 130 keer. Was in de jaren zeventig de ethiek duidelijk aan boord van de discussie, nu ontbreekt die grotendeels. "Wat iedereen in onze tijd direct opvalt, is (...) de concentratie van een onbegrensde macht (...) in de handen van weinigen, die meestal nog niet eens de eigenaars zijn, maar slechts de bewaarders en beheerders van aan hen toevertrouwde goederen, die zij geheel en al volgens eigen inzicht beheren." Dit is geen opmerking van een boze *Piketty*, maar van

Paus Pius XI in de encycliek *Quadragesimo Anno* uit 1931. Toch is het goed deze ethische dimensie bij het debat te betrekken, al was het maar om tot een bezonken oordeel te kunnen komen.

.....

Een aangrijpingspunt kan worden gevonden in het begrip arbeidsloos inkomen. Economen hebben getracht een economische onderbouwing te vinden voor de topinkomens. De conclusie is duidelijk: die onderbouwing is er niet. In economische zin is het verdiende inkomen de beloning voor de inzet van arbeid. Bij topinkomens heeft het overgrote deel van het inkomen echter niets te maken met arbeidsinzet. Het is een *windfall profit* dat je in de schoot wordt geworpen of, als je het wat minder rooskleurig wilt voorstellen, de uitkomst van een machtsspelletje, ook wel *rent seeking* geheten.

De volgende vraag is hoe dit arbeidsloze inkomen te moeten beschouwen. Ook hierover kun je terecht in *Quadragesimo Anno. Pius XI* waarschuwt de arbeidsklasse dat hij het arbeidsloze inkomen niet af wil schaffen. In plaats daarvan zou gevraagd moeten worden of dit inkomen ook in de plaats komt "van enige dienst in de menselijke samenleving". Dit is geheel in overeenstemming met de katholieke sociale leer. Daarin staat het eigendomsrecht pal overeind, maar het heeft wel een dubbele functie. Als het om inkomen gaat, wordt wel onderscheid gemaakt tussen het deel dat nodig is voor de noodzakelijke behoeften en alles wat daarbovenuit komt. Het eerste deel kan men voor zichzelf aanwenden, het tweede deel heeft een voluit sociaal karakter. Daarbij is de vraag aan de orde of het ook tot voordeel van anderen strekt. Het gebruik dat ervan wordt gemaakt, is bepalend voor arbeidsloos inkomen. Wat dat betreft is de huidige *Paus* nogal pessimistisch gestemd als hij constateert dat "de mechanismen in ons huidig economisch bestel (...) een overdreven consumptie in de hand (werken). Dit leidt tot ongebreidelde consumptiedrift en sociale ongelijkheid. **Het sociale weefsel wordt dubbel aangetast**".

.....

Als het nu zo is dat veel arbeidsloos inkomen in strijd met het beoogde sociale karakter wordt besteed, wat is dan de rol van de overheid? Het ligt voor de hand om het belastinginstrument in te zetten. In de Verenigde Staten heeft na de Tweede Wereldoorlog jarenlang een marginaal tarief in de inkomstenbelasting gegolden van meer dan 90%. Het motief daarvoor werd gevonden in het sociaal niet acceptabele en economisch niet productieve gebruik van de topinkomens *Piketty* zou een hoogste tarief van 80% acceptabel vinden, en in ons land denkt *Flip de Kam* dat het niet hoger kan zijn dan 60%. Een voordeel van een hoog tarief voor hoge inkomens is dat het de prikkel wegneemt om steeds meer te willen verdienen. Als er netto zo weinig overblijft, wat voor zin heeft het dan om nog meer te willen hebben? Wat de vreugde nog verder verhoogde, is dat in de Verenigde Staten het hoge tarief kon worden ontlopen als het inkomen dat onder het hoge tarief viel, werd geschonken aan een goed doel. *Franciscus* zou hier geen bezwaar tegen hebben.

Piketty stelt, zoals gezegd, een vermogensbelasting voor die vermogens tot 1 miljoen euro vrijlaat en daarna licht progressief is, met een maximum van 2% boven 5 miljoen vermogen. Vergeleken met de situatie in ons land is dit een gematigd voorstel. Bij ons begint de uniforme heffing van 1,2% op een heel laag vermogensniveau. De effectieve aanslag is voor kleine vermogens veel hoger nu het werkelijk rendement veel lager is dan het forfait van 4%. Voor grote vermogens is een hogere heffing te verdedigen omdat daar een beter vermogensbeheer tot de mogelijkheden behoort en dus het rendement meestal

de 4% ruim zal overschrijden. Beter was het wellicht een vermogenswinstbelasting in te voeren. Bij de laatste belastingherziening heeft de *CDA-fractie* hier volop op ingezet, maar uiteindelijk bakzeil moeten halen. PvdA-staatssecretaris *Vermeend* was niet te vermurwen.

In het algemeen zou eens gekeken moeten worden naar de verdeling van de belastingen over arbeid en vermogen. *De Kam* laat zien dat er in de afgelopen jaren stelselmatig een verschuiving heeft plaatsgevonden van belasting op vermogen naar belasting op arbeid en naar belasting van consumptie. Dergelijke verschuiving vergroot de ongelijkheid van besteedbare inkomens. Je kunt niet én te keer gaan tegen *Piketty* én weigeren te kijken naar een evenwichtige verdeling van de belastingen over arbeid, vermogen en consumptie.

Gradus, *Ruding* en *Vermeend* voelen er niets voor om het belastinginstrument in te zetten. Veel liever zien zij dat de reactie uit de maatschappij zelf komt. *Gradus* en *Ruding* zouden willen dat in voorkomende gevallen de consument in staking gaat, en *Ruding* en *Vermeend* pleiten voor een winstdeling ten gunste van werknemers. Dit alles moet zeker gebeuren, maar de vraag is of het genoeg is. Op het laatste partijcongres in Alkmaar riep de *voorzitter van het CDA* uit dat haar partij de enige volkspartij is. Je vraagt je dan af waarom het CDA nog geen 10% van de stemmen scoort. Het is wel een klein volkje. Wil het *CDA* ooit weer kans maken bij de kiezers die zijn overgestapt naar de PVV en al die andere partijen, dan zal het moeten laten zien dat het meer doet dan alleen de rijken uit de wind houden.

Bron: Christen Democratische Verkenningen/ winter 2014

“Armoede in 2013 wederom sterk gestegen, maar naar verwachting is de piek bereikt”.

Dat meldt het Armoedesignalement 2014 van het Centraal Bureau voor de Statistiek (SBS) en het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). Ook in de jaren 2011 en 2012 was er sprake van een sterke stijging en sinds 2008 (bij het uitbreken van de economisch crisis) nam de armoede met een derde toe. In 2013 bereikte de armoedeproblematiek haar hoogtepunt. In 2014 en 2015 zal de omvang van de armoede licht dalen.

Van de ruim 7 miljoen huishoudens in 2013 moesten er 726.000 (10,3%) rondkomen van een inkomen onder de *lage inkomensgrens*.

In 2013 was die grens:

*voor een alleenstaande € 1010 per mnd,

*voor een paar zonder kinderen € 1390 per mnd,

*voor een paar met 1, 2 of 3 kinderen € 1690, 1900 en 2080 per mnd

*voor een eenoudergezin met 1, 2, 3 kinderen € 1350, 1530 en 1780 per mnd.

Ruim 190.000 huishoudens hadden in 2013 al tenminste vier jaar achtereen een laag inkomen. Ruim de helft van die huishoudens is aangewezen op een bijstandsuitkering. Toch is het percentage huishoudens met een langdurige kans op armoede (in 2013 3%) nog steeds veel lager dan in het begin van deze eeuw (4%). Het aantal personen, dat deel uitmaakt van een huishouden met een laag inkomen, is in 2013 met 150.000 gestegen tot 1,4 miljoen (9,1%). In 2012 was dat nog 8,1% en in 2011 7,2%. De ramingen voor 2014 en 2015 wijzen op een gelijkblijvend armoederisico vergeleken met 2013 (9,1%).

Wel valt op, dat onderscheiden naar type huishouden, nog steeds eenoudergezinnen en alleenstaanden onder de 65 het meeste risico lopen op armoede. Bij eenoudergezinnen met kinderen was dat in 2013 bijna 34%. Dat is 5% meer dan in 2012. Het risico op langdurige armoede in die gezinnen was relatief hoog (8,6%) maar vergeleken met 2000 flink lager. Toen was dat ongeveer 25% bij die gezinnen.

Onder alleenstaanden tot 65 jaar steeg in 2013 het aantal mensen met een laag inkomen naar 22% (in 2012: 20%). Ook bij 65-plus huishoudens steeg het aantal met een laag inkomen tussen 2010 en 2013 van 1,5% naar 2,6% en bij alleenstaanden boven 65 jaar van 3,4% naar 6,4%. Deze stijging hangt samen met de daling van de koopkracht van gepensioneerden. Toch blijven de 65-plus-huishoudens in termen van armoederisico's een gunstige positie innemen.

Het armoederisico van niet-westerse allochtonen ligt weer op hetzelfde hoge niveau als in 2000. Niet westerse huishoudens lopen ongeveer 32% meer kans op armoede als autochtone huishoudens. Hun armoederisico liep fors op in de periode 2010-2013. Van huishoudens waarvan de hoofdkostwinner uit Marokko komt had in 2013 ruim 13% een langdurig laag inkomen, bij Turkse, Antilliaanse en Surinaamse huishoudens bedroegen die percentages respectievelijk 10, 11 en 7%. Bij de tweede generatie niet-westerse allochtonen komt een laag inkomen in 2013 minder vaak voor (23,4% tegen 33,3%). Zij hebben wel te maken met een ongunstige situatie op de arbeidsmarkt. De armoedeproblematiek bij hen nam in de periode 2010-2013 toe van 15,5% naar 23,4%. Ter vergelijking bij de totale bevolking was die toename van 7,4% naar 10,3%.

Onderscheiden naar de voornaamste inkomensbron moesten huishoudens met bijstand in 2013 met 78% verreweg het vaakst rondkomen van een inkomen onder de lage-inkomensgrens. Dat is 4% meer dan in 2012. Bij huishoudens met een arbeidsongeschiktheidsuitkering was dat 30,6% en met een werkloosheidsuitkering 25,3%. Bij huishoudens, die niet van een uitkering afhankelijk waren, was in 2013 het aandeel lage inkomens het hoogst bij zelfstandigen (13,4%) en bij huishoudens met een inkomen uit loon was dat 4,2%.

Bijna een kwart van de huishoudens met een laag inkomen heeft een eigen woning. Bij zelfstandigen onder hen was dat zelfs 60%, bij de werknemers 30% en bij de gepensioneerden 40%. Bijstandsontvangers daarentegen hadden meestal geen eigen woning. De doorsnee waarde van de eigen woning van huishoudens met een laag inkomen was € 200.000 en de hypotheekschuld bedroeg € 136.000. Duidelijk is, dat de woonkosten zwaar drukken op het huishoudbudget. Huishoudens met een laag inkomen zijn 37% van hun beschikbare budget kwijt aan huisvesting, water en energie. Bij hogere inkomens is dat 27%. Betalingsachterstanden voor huur en hypotheek komen bij 12% van de huishoudens met een laag inkomen voor.

Rotterdam is in 2012 de nieuwe koploper in de gemeentelijk armoederanglijst. In die stad moet 17,2% rondkomen van een laag inkomen. Dat is iets hoger dan in Amsterdam (17%) en duidelijk hoger dan Groningen (16,3%). In de top tien staan verder nog Den Haag (16,1%), Vaals 15,2%), Heerlen (14,6%), Arnhem (14,5%), Enschede (14,4%), Leeuwarden (14,2%) en Nijmegen (13,6%). Vier jaar of langer rondkomen van een laag inkomen komt het vaakst voor in Amsterdam (6,2%), Rotterdam (6%), Groningen (5,6%), Vaals en Heerlen (beide 4,9%).

Het Aanjaagteam Langer Zelfstandig Wonen

PostbusAJT@minbzk.nl

Het kabinet heeft een *Aanjaagteam Langer Zelfstandig Wonen* ingesteld. De decentralisatie van de zorg stelt de gemeenten voor een immense opgave. In een brief aan de gemeenten van 29 december wordt aandacht gevraagd vanwege de regierol van de gemeente bij deze maatschappelijke opgave en de verantwoordelijkheid om de transitie te begeleiden voor haar burgers. Die regierol geldt daarbij uiteraard ook richting zorgaanbieders, corporaties en welzijnsinstellingen. In een bijlage bij de brief is verder toegelicht waarom het vraagstuk integraal benaderd moet worden en lokaal gezocht moet worden naar een oplossing.

Functieverandering en transformatie van 'oude' verzorgingshuizen: vele honderden verzorgingshuizen veranderen of sluiten.

Hun rol van beschut wonen met o.a. dagbesteding, maaltijdservice en sociale veiligheid vervalst. Die taken gaan over naar de gemeente. Hoe vangt de gemeente dat op? Regelmatig wordt geprobeerd de verzorgingshuizen om te bouwen naar verpleegeenheden of zelfstandige wooneenheden. Het gemeenschappelijk lokaal belang is dat wordt gekomen tot transformatie in plaats van sluiting. Misschien kunnen gemeentelijke of maatschappelijke (welzijns)functies worden gehuisvest in het gebouw? Hoe zit het met de brandveiligheid van het woongebouw met zelfstandig wonende ouderen? Kan het in het bestemmingsplan en vergunningen?

Vraag: hoeveel verzorgingshuizen zijn er in uw gemeente? Ondersteunt U als gemeente de transformatieopgave voldoende (bestemmingsplan, brandveiligheid, huisvesten, nieuwe functies, wooncontingenten)? Hoe vangt eventuele wegvallende veiligheids- en welzijnsfuncties op? Zijn er regionale afspraken?

Informatievoorziening langer zelfstandig wonende burger met ondersteuningsvragen in/ om de woning.

Burgers moeten meer en meer zelf hun ondersteuning in en om de woning gaan organiseren, eventueel samen met familie en burens. Burgers hebben behoefte aan praktische informatie.

Vraag: Hoe is in uw gemeente de informatie voor de zorgvrager of mantelzorgers voor langer zelfstandig wonen georganiseerd? Voldoet dat aan de nieuwe verantwoordelijkheid die bij hen ligt? Zijn eventuele procedures simpel en snel? Is doorverwijzing (via internet) naar de relevante organisaties van zorg en welzijn goed (begrijpelijk, simpel) geregeld.

Voldoende geschikte woningen en nieuwe woonvormen

Het aantal ouderen dat niet meer volledig zelfstandig woont groeit. Ook het aantal mensen dat valt onder langdurige zorg (functiebeperking, begeleid wonen) maar niet in een instelling woont groeit ook. Er zijn dus meer woningen nodig voor de verschillende doelgroepen. De jaarlijkse groei is circa 35.000 woningen tot het jaar 2021. Op de volgende link www.zorgopdekaart.nl is te zien of er in een regio voldoende geschikte woningen voor de diverse doelgroepen beschikbaar zijn.

In tal van plaatsen zijn nieuwe initiatieven ontstaan. Worden ondernemers en organisaties met interessante nieuwe concepten, die een specifieke woonvorm willen realiseren, door de gemeente geholpen?

Vraag: zijn er in de toekomst voldoende geschikte woningen in uw gemeente? Heeft U met bestaande partijen goede afspraken gemaakt voor alle verschillende

doelgroepen? Zijn er aanspreekpunten voor (kleinschalige) nieuwe initiatieven om voet aan de grond te krijgen?

Ver van Huis

In het rapport *Ver van huis* van de *Parlementaire Enquêtecommissie Woningcorporaties (PEW)* wordt een ontluisterend beeld gegeven van falende corporatiebestuurders, ontoereikend toezicht, politiek falen en opportunisme. De kritiek die de *Woonbond* al sinds de bruterings heeft op de ongelijkwaardige verhoudingen in de sector en het overdreven vertrouwen in zelfregulering wordt door de *PEW* bevestigd. Huurders en woningzoekenden betalen jarenlang de rekening en hebben ook nog eens te maken met verminderde betaalbaarheid, onvoldoende beschikbaarheid en kwaliteit.

De *enquêtecommissie* kiest in zijn rapport voor het behoud van het goede van het Nederlandse volkshuisvestingsstelsel, maar vindt ook dat er fundamentele wijzigingen nodig zijn om "tot een nieuw evenwicht te komen tussen staat, markt en samenleving".

De commissie presenteerde daartoe een samenhangend pakket van de 18 aanbevelingen. De hoofdlijnen zijn daarbij:

- Een cultuuromslag gericht op soberheid, doelmatigheid en optimale dienstverlening aan huurders. De huurders en woningzoekenden moeten weer centraal staan;
- Een duidelijke begrenzing van de kerntaken en het werkgebied;
- Verbetering en versterking van de verschillende vormen van toezicht;
- Versterking van de democratische legitimiteit door versterking van de positie van gemeenten en vooral huurders.

De *Woonbond* is dan ook tevreden met de uitkomst van de beraadslagingen in de Tweede Kamer waardoor veel van de aanbevelingen van de Parlementaire enquête overgenomen zijn. Deze zijn verwerkt in een zogeheten novelle, waarin de regels voor corporaties zijn vervat. De Tweede Kamer heeft besloten dat huurdersorganisaties volwaardig partij worden bij prestatieafspraken met gemeenten en corporaties. Daarnaast krijgen huurdersorganisaties instemmingsrecht over fusies en verbindingen, het recht om minimaal een derde van de raad van commissarissen voor te dragen en meer geld om trainingen te volgen of deskundig advies en onderzoek in te huren. "We krijgen eindelijk nieuwe verhoudingen in de volkshuisvesting", constateert Woonbonddirecteur *Ronald Paping*. "De machtsbalans gaat schuiven. Eindelijk krijgen de mensen om wie het gaat, de huurders, echt iets te zeggen over het beleid van de corporaties". De *Woonbond* is ook blij met het verbeteren van het interne en externe toezicht op corporaties. Er komt één onafhankelijke woonautoriteit die corporaties gaat controleren. Ook moeten corporaties zich meer gaan richten op hun kerntaak. De Kamer nam verder een motie aan om topsalarissen bij corporaties aan te pakken door ook de bestuurders onder een CAO te laten vallen. *Paping*: "Er zijn duidelijke lessen getrokken uit de parlementaire enquête. De huurder komt weer in beeld en er komt een eind aan commerciële avonturen".

Er worden belangrijke stappen gezet in het verbeteren van de zeggenschap van huurders. Maar de *Woonbond* maakt zich ernstige zorgen over de betaalbaarheid. Want het is wrang dat corporaties de huren gigantisch verhogen, terwijl uit de onlangs bekend gemaakte cijfers door het *Centraal Fonds Volkshuisvesting* blijkt dat ze er warmpjes bij zitten. "De huurders worden steeds armer terwijl de corporaties steeds rijker worden," zegt Woonbonddirecteur *Ronald Paping*. Uit de *CFV*-cijfers blijkt dat de solvabiliteit in de corporatiesector

in 2013 steeg naar 31,7 procent. Het jaarresultaat van de corporaties is daarmee het hoogste ooit. Dat komt vooral door de gigantische huurverhogingen. De cijfers van het CFV gaan alleen over 2013, terwijl in 2014 de huren opnieuw buitenproportioneel zijn gestegen.

Zo stegen de huren in 2013 gemiddeld 4,7 procent en in 2014 kwam daar nog eens een vergelijkbare huurstijging overheen. "Het is ontluisterend dat corporaties de huren de afgelopen twee jaar extreem verhoogd hebben, terwijl het geld nog steeds binnenstroomt. De huurders betalen en de corporaties lopen binnen", reageert *Paping* op de cijfers. Het kabinet maakte het de afgelopen twee jaar mogelijk dat de huren veel harder konden stijgen en corporaties hebben daar grif gebruik van gemaakt. *Paping*: "Hieruit blijkt vooral dat de verhuurdersheffing meer dan compleet wordt afgewenteld op de huurders. Zij krijgen de volledige rekening uiteindelijk gepresenteerd".

Steeds meer huurders lopen het risico de huur niet meer te kunnen betalen, blijkt uit een groeiend aantal woonlastenonderzoeken. Zo blijkt bijvoorbeeld uit een rapport van het *Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)* dat de positie van huurders, ondanks economisch herstel niet verbetert, door de hoge huurverhogingen de afgelopen jaren. Uit een woonlastenonderzoek dat het *RIGO* in opdracht van de *Woonbond* in 2012 uitvoerde bleek al dat door het rijksbeleid in 2017 al 35% van de hurende huishoudens onder de armoedegrens belandt, waardoor zij onvoldoende geld overhouden voor de noodzakelijke kosten van levensonderhoud.

Bovendien vreest de *Woonbond* dat de maximale huurprijs opnieuw gaat stijgen op plekken waar betaalbaarheid voor huurders al een groot probleem is. *Minister Blok* kwam in december met een plan voor een nieuw woningwaarderingssysteem, het puntensysteem waarmee de maximale huurprijs van een huurwoning wordt berekend. Juist in steden waar betaalbaarheid al een groot probleem is, zoals Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, krijgen verhuurders de kans de maximale huurprijs te verhogen. En vooral kleine woningen en zorgwoningen krijgen te maken met een stijging van de maximale huurprijs van gemiddeld 5%. *Paping*: "Het kabinet lijkt elke kans op hogere huren aan te grijpen. Terwijl de grens voor veel huurders al lang bereikt is. Het moet gedaan zijn met die bizar hoge huurverhogingen." De *Woonbond* constateert daarnaast dat ook de toegankelijkheid van sociale huurwoningen steeds slechter wordt. Er worden nauwelijks nog goedkope en betaalbare huurwoningen aangeboden als gevolg van huurharmonisatie; het optrekken van de huren na verhuizing van de oude huurder.

In januari 2015 start de *Woonbond* met acties voor de betaalbaarheid, wij hopen dat de *CDA-Basisgroep Sociale Zekerheid* ons daarbij zal steunen.

.....